

Literatura, cinema i París

Text > XAVIER BESALÚ

Àngel Quintana és catedràtic d'història i teoria del cinema a la Universitat de Girona. L'any 1983 havia fet la carrera de periodisme i havia començat a treballar a *El Punt Diari*. En quedar exempt de fer la mili per «excedent de cupo», va aprofitar per fer una estada llarga a París, amb l'objectiu gairebé exclusiu d'emborratxar-se de cinema. Posteriorment hi ha fet diverses estades més, de manera que coneix bé la ciutat.

Seria lícit pensar que estem davant d'un dietari juvenil, carregat de nostàlgia i aventura, però no n'és el cas. El que tenim a les mans és un text escrit l'estiu de 2022, que aprofita estampes, coneixences i dades d'aquell curs per fer bona literatura en companyia d'un bon gruix d'escriptors i de vuitanta-tres pel·lícules, puntejat tot plegat per diversos quadres (entre els quals no em puc estar d'esmentar *La lliçió de guitarra*, de Balthus, amb una reflexió ben actual sobre la cultura de la cancel·lació), unes quantes obres de teatre i un bon grapat de cançons. De fet, l'autor ja havia assajat aquest particular estil d'escriptura en dues altres obres publicades arran de la pandèmia: *Estiu del desconcert* i *Amb la facultat tancada: Cartes des del Deganat*.

Balzac i la seva obra *La comèdia humana* hi tenen una presència persis-

tent. Ja en el primer capítol l'autor es troba amb el Lucien de Rubempré de *Les il·lusions perdudes* que, a cavall de les possibilitats que ofereix el món del periodisme, fa cap a París. Balzac retrata amb mà destra les aspiracions d'un jove ingenu i provincià de classe baixa i Quintana s'hi veu reflectit. També evoca la pensió de la senyora Vauquer a *El pare Goriot*, per com s'assemblava a l'apartament on va viure aquells mesos parisencs: «Fa olor de resclosit, d'agror; fa fred...». I, malgrat tot, és el mateix Balzac qui l'anima a explorar París, on sempre «acabaràs trobant-hi un lloc verge, un racó desconegut, flors, perles, monstres, quelcom inèdit i oblidat pels bussejadors de la literatura».

Però és el cinema que ho amara tot, començant pel títol, una picada d'ullet a la *Casablanca* de Humphrey Bogart i Ingrid Bergman. Hi trobarem un amor sense límit per la Cinémathèque, la millor escola de cinema del món, envoltada d'una mística ascètica i silenciosa, en la qual «la cinefília era una religió i la sala obscura n'era el temple; refugi d'una veritable secta religiosa, que tenia per missió demostrar que els cineastes podien ser uns autors tan importants com els poetes, els escriptors o els pintors més il·lustres». Allà va mirar, entre altres pel·lícules, *La fines-*

te funcioni per si mateix. En són bons exemples «La tarotista», o bé «L'inseminador de carbassons», sens dubte el relat més divertit del llibre, on se'ns parla de la fragilitat de les relacions humanes i de l'absurditat de la vida.

Quan parlem de literatura és molt més difícil fer riure que no pas fer plorar. L'autora té molt present que s'ha d'escriure sobre tot (també sobre els temes tabú), però que no sempre cal fer-ho des d'una tribuna de pedanteria, sinó que moltes vegades és millor trobar situacions quotidianes i properes, sense buscar, diguem-ne,

la llagrimeta fàcil. Un bon exemple d'això és el relat «Policromia vital», un cant a la vida a través de l'art, del sexe i de les batalles guanyades i perdudes. Un conte carregat d'energia que acaba com un elogi a la vida i que concentra d'una manera molt eficaç l'esperit del llibre. Perquè la pèrdua no té només un color, en realitat és policroma. Saurina ens ho recorda a través d'aquest tapís variat i sorprenent, en el qual cada conte té un color diferent, però s'integra amb naturalitat en el conjunt que ha dissenyat l'autora.

QUINTANA, Àngel. *Sempre tindrè París*. Barcelona: L'Avenç, 2023. 181 p.

tra indiscreta, de Hitchcock, que el va fer pensar en l'abisme que hi ha entre el que es veu i la realitat.

I dedica un capítol sencer a la revista *Cahiers du Cinéma*, amb la qual va aprendre, diu, que fer crítica cinematogràfica no és pas manifestar els gustos personals, sinó «afrontar l'assaig, posar les coses en relació per fer-se preguntes», que és el que l'ha portat a escriure sengles llibres sobre Fellini, Rossellini, Assayas o Renoir... O aquest *Sempre tindrè París*, que s'encavalca harmònicament entre la narració i l'assaig, i que passa de la descripció al pensament argumentat amb una fluïdesa que enganxa.

SAURINA, Mercè. *El color de la pèrdua*. Figueres: Brau Edicions, 2022. 126 p.